

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun son yıllarda yayın denetimi yetkisini tarafsız ve çoğulcu bir anlayışla kullanmak yerine siyasal iktidarın ideolojik tercihleri doğrultusunda hareket ettiği, muhalif yayın kuruluşlarına yönelik sistematik yaptırımlar uyguladığı, ifade ve basın özgürlüğünü baskı altına aldığı, "aile" söylemi üzerinden toplumsal yaşam biçimlerine müdahale eden uygulamaların parçası haline geldiği ve kamu yayıncılığı anlayışının çoğulculuktan uzaklaştırıldığı yönündeki tartışmalar kamuoyunda ciddi boyutlara ulaşmıştır. Özellikle son dönemde hayvan hakları savunucularını ve farklı yaşam biçimlerini hedef alan yayın ve açıklamalar etrafında gelişen süreçler, RTÜK'ün denetim anlayışının siyasal ve ideolojik bir toplumsal mühendislik aracına dönüştüğü yönündeki eleştirileri daha da artırmıştır.

Bu çerçevede RTÜK'ün yayın denetimi ve yaptırım uygulamalarının tarafsızlığı, ifade ve basın özgürlüğü üzerindeki etkileri, kamu yayıncılığı anlayışının siyasal iktidar lehine dönüşümü, medya alanında oluşan çifte standartlı yaptırım politikaları, "aile" kavramı üzerinden yürütülen ideolojik müdahaleler ve farklı toplumsal yaşam biçimlerine yönelik baskı mekanizmalarının tüm yönleriyle araştırılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını arz ederiz.

Serhat Eren

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun kuruluş amacı yayıncılık alanında çoğulculuğu korumak, halkın doğru bilgiye erişim hakkını güvence altına almak, yayın ilkelerini evrensel hukuk normları çerçevesinde denetlemek ve kamu yararını gözetmektir. Ancak son yıllarda RTÜK'ün aldığı kararlar, uyguladığı yaptırımlar ve yayın politikalarına yaklaşımı bu kurumun anayasal ve kamusal niteliğinin ciddi biçimde tartışılmasına neden olmaktadır. Özellikle eleştirel yayın yapan televizyon kanalları ve medya kuruluşlarına yönelik sistematik para cezaları, yayın durdurma kararları ve lisans tehditleri RTÜK'ün bağımsız bir üst kurul olmaktan uzaklaştığı yönündeki eleştirileri güçlendirmiştir.

2025 yılı boyunca RTÜK tarafından özellikle iktidarı eleştiren yayın kuruluşlarına onlarca yaptırım uygulanmış, toplam ceza miktarının yaklaşık 92 milyon 790 bin TL'ye ulaştığı kamuoyuna yansımıştır. Aynı dönemde çok sayıda program hakkında yayın durdurma kararı verilmiş, muhalif televizyon kanalları yoğun idari baskılarla karşı karşıya bırakılmıştır. Buna karşılık televizyon ekranlarında şiddeti sıradanlaştıran, kadın düşmanlığını yeniden üreten, mafyatik ilişkileri özendirici biçimde sunan, çocuk istismarını reyting unsuru haline getiren ve toplumsal çürümeyi derinleştiren yayınlar konusunda RTÜK'ün etkili bir tutum almaması kamuoyunda ciddi bir çifte standart tartışması yaratmıştır.

Son dönemde Bosch Türkiye tarafından Anneler Günü kapsamında yayımlanan reklam filmi nedeniyle başlatılan inceleme ve TRT spikeri Işıl Açıkkar'ın "Ben de bir patili annesiyim" ifadeleri sonrasında hedef gösterilmesi bu tartışmaları daha görünür hale getirmiştir. Hayvanlarla kurulan bakım ilişkisinin ve hayvan sevgisinin hedef haline getirilmesi, "annelik" kavramı üzerinden tek tip bir yaşam anlayışının dayatılması ve farklı toplumsal yaşam biçimlerinin baskılanması yönündeki tartışmalar geniş bir toplumsal tepkiye neden olmuştur. Özellikle bazı medya organları ve sosyal medya hesapları üzerinden hayvansever yurttaşlara yönelik organize linç kampanyaları yürütülmesi, nefret dilinin yaygınlaşması ve kamu otoritelerinin bu süreçte kullandığı söylem demokratik toplum ilkeleri açısından kaygı vericidir.

RTÜK'ün son yıllardaki uygulamaları yalnızca yayın denetimiyle sınırlı değildir. Kurumun giderek siyasal iktidarın kültürel ve ideolojik politikalarının uygulayıcı araçlarından biri haline geldiği yönünde güçlü eleştiriler bulunmaktadır. "Aile yapısı", "toplumsal değerler" ve "milli manevi hassasiyetler" gibi kavramlar üzerinden yürütülen denetim anlayışı çoğu zaman kadınların yaşam tercihlerini, gençlerin yaşam tarzlarını, sanatçıların ifade alanlarını ve farklı toplumsal kimlikleri hedef alan bir müdahale aracına dönüşmektedir. Bu durum yayıncılık alanında oto sansürü yaygınlaştırmakta, medya kuruluşları üzerinde ağır bir baskı yaratmakta ve halkın haber alma hakkını zedelemektedir.

Öte yandan TRT'nin kamusal yayıncılık anlayışı da ciddi biçimde tartışılmaktadır. Kamu kaynaklarıyla finanse edilen bir yayın kuruluşu olmasına rağmen TRT'nin yayın politikalarında çoğulculuk ilkesinden uzaklaştığı, iktidar lehine tek yönlü bir yayın anlayışının hakim hale geldiği ve farklı toplumsal görüşlere yeterince yer verilmediği yönündeki eleştiriler artmaktadır. Muhalif siyasetçilerin, toplumsal muhalefet kesimlerinin ve farklı düşüncelerin kamu yayıncılığında sistematik biçimde dışlandığına ilişkin değerlendirmeler demokratik temsil açısından ciddi sorunlara işaret etmektedir.

Basın ve ifade özgürlüğü demokratik toplumların temel unsurlarından biridir. Yayın denetimi mekanizmalarının siyasal iktidarın ideolojik çizgisine göre işletilmesi, medya alanının baskı altına alınması ve toplumsal yaşam biçimlerine yönelik müdahalelerin kurumsallaştırılması yalnızca gazetecilik faaliyetlerini değil toplumun tamamının demokratik haklarını etkilemektedir. RTÜK'ün son dönemdeki uygulamaları medya alanında korku ve baskı iklimini derinleştirmekte, eleştirel yayıncılığı zayıflatmakta ve toplumun farklı kesimlerini hedef haline getiren kutuplaştırıcı bir zemini güçlendirmektedir.

Bu nedenle RTÜK'ün yaptırım politikalarının tarafsızlığı, medya kuruluşlarına yönelik cezaların siyasal aidiyetlere göre farklılaşp farklılaşmadığı, yayın denetimi süreçlerinin ifade özgürlüğü üzerindeki etkileri, kamu yayıncılığı anlayışındaki dönüşüm, "aile" söylemi üzerinden yürütülen ideolojik müdahaleler, hayvan hakları savunucularına yönelik hedef gösterme ve medya alanında oluşan baskı ortamının tüm yönleriyle araştırılması amacıyla Meclis araştırması açılması elzem hale gelmiştir.

1	SÜMEYYE BOZ ÇAKI	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3			
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16	CENGİZ ÇİÇEK	İSTANBUL	
17	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	